

## RAPORTUL DINTRE IZOGLOSELE DIALECTALE SLAVE ȘI IZOGLOSELE ELEMENTELOR SLAVE ALE LIMBII ROMÎNE

(În legătura cu Atlasul lingvistic slav \*)

Acad. EMIL PETROVICI

Limba romînă a împrumutat din graiurile slave vecine și în primul rînd de la slavii care au locuit odinioară pe același teritoriu pe care au locuit și strămoșii romînilor — slavii numiți de A. M. Selișcev slavii daco-moesici <sup>1</sup> — un număr mare de elemente. Influența aceasta slavă a pătruns în toate compartimentele limbii, cu toate că nu în mod egal. Elemente slave găsim în primul rînd — precum era de așteptat — în lexic, dar ele au pătruns și în derivație, fonetică (fonologie) și chiar în morfologie și sintaxă.

Cele mai vechi și mai numeroase elemente slave ale limbii romîne provin din graiurile slavilor daco-moesici, graiuri care aparțineau grupului bulgar. Pe întreg teritoriul ocupat de graiuri romînești — mă refer la graiurile daco-romîne — întîlnim forme ca *brazdă*, *grădină*, *ogradă*, *mlădiță*, *mreajă*, *a osîndi*, *a pîndi*, *răspîntie*, *crîng*, *deal*, *veac* (*vac*) *nevastă*, *pag*, *sfat*, *peșteră*, *praștie*, *grajd*, *primejdie* etc. <sup>2</sup> Pe temeiul unor forme ca acestea — care sînt foarte numeroase — am putea afirma că izoglosele corespunzătoare tratamentelor lui *\*tort*, *\*tott*, *\*tert*, *\*teut*, *\*q*, *\*ě*, *\*tj*, *\*kt'*, *\*dj* slave comune reunesc teritoriul limbii romîne cu acela al graiurilor bulgare răsăritene, unde găsim aceleași reflexe, inclusiv *'a* (*a*) pentru sl. com. *\*ě* în poziții asemănătoare celor din limba romînă. Unele izoglose reunesc graiurile romînești numai cu graiurile bulgare și macedonene. Există însă izoglose care cuprind graiurile romînești, bulgărești, macedonene, sîrbocroate, albaneze și grecești. Acestea privesc trăsăturile structurale comune ale limbilor balcanice ca, de exemplu, articolul enclitic, formarea viitorului cu auxiliarul „a vrea”, tendința spre dispariție a infinitivului etc.

\* Versiunea romînească a comunicării făcute la a 3-a ședință de lucru a Comisiei internaționale pentru Atlasul lingvistic slav, ținută la Praga în iunie 1961. Comunicarea a apărut în „Slavia”, XXXI, 1962, 1, p. 34—41.

<sup>1</sup> A. M. Селищев, *Славянское население в Албании*, Sofia, 1931, p. 245.

<sup>2</sup> Vechile elemente sud-slave ale limbii romîne au fost supuse recent unei cercetări lexico-semantice de G. Mihăilă în studiul intitulat *Împrumuturi vechi sud-slave în limba romînă*, București, 1960.